

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/19 Fall 2016, p. 873-890

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.10034>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 19.10.2016

✓ Accepted/Kabul: 13.12.2016

✍ Referees/Hakemler: Prof. Dr. Mehmet KÖÇER – Yrd. Doç. Dr. Barış ÇİFTÇİ

This article was checked by iThenticate.

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ SİYASET KAVRAMINA İLİŞKİN ALGILARININ METAFORLAR ARACILIĞIYLA İNCELENMESİ*

Özge TARHAN**

ÖZET

Yaşam boyu politik okuryazar bireyler yetiştirmek için eğitim sisteminde sosyal bilgiler öğretmenlerinin üzerine düşen önemli görevlerden biri de çocuklara siyasetle ilgili temel bilgi, beceri ve değerler aracılığıyla siyasetin nasıl yapılacağını öğretmektir. Toplumun siyasal olarak bilinçli bireylerden oluşabilmesi için “Siyaset Eğitimi” oldukça önemlidir. Bireylerin yaşadıkları topluma yararlı birer aktif vatandaş olmaları için öncelikle temel politik bilgiye sahip olması gerekmektedir. Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının hoşgörü kavramına ilişkin metaforik algılarını belirlemektir. Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin siyaset kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar ile bu metaforların ortak özellikler bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplandığı belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji benimsenmiştir. Metaforların ve temaların belirlenmesinde ise içerik analizinden yararlanılmıştır. Katılımcıların “Siyaset .....’a/e benzer. Çünkü .....” ifadelerini tamamlamaları istenmiştir. Katılımcıların kendi el yazıları ile kaleme aldıkları bu tamamlamalar araştırmada temel veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılında Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde öğrenim gören toplam 115 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Katılımcılar tarafından dile getirilen metaforlara ait temalar sırasıyla şunlardır: 1- Siyasetin Zor Oluşu (20 kişi, %17,39), 2- Sevilmeyen Siyaset (19 kişi, %16,52), 3- Siyasetin Gerekliliği (27, %23,47), 4- Farklılıkları İçeren Siyaset (11 kişi, %9,56), 5- Çok Çalışmayı Gerektiren Siyaset (13 kişi, %11,30), 6- Beceri Gerektiren Siyaset (14 kişi, %12,17) ve 7- Yönetim (11 kişi, %9,56). Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının siyaset kavramına ilişkin yaratıcı anlamlar

* Bu çalışma 28-30 Nisan 2016 tarihleri arasında Pamukkale Üniversitesi tarafından düzenlenen V. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumunda sunulan sözlü bildirinin geliştirilmiş şeklidir.

** Arş. Gör. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ABD, El-mek: ocintar@gmail.com, ocinar@pau.edu.tr

yükledikleri ve siyasetle ilgili bilinen tanımların dışına çıktıkları tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen metaforlar, siyaset kavramının öğretmen adayları tarafından nasıl algılandığını belirlemek amacıyla güçlü birer ipucu özelliği taşımaktadır. Metaforlar öğrencilerin konu ile ilgili ön bilgilerini belirlemek için kullanılabilir. Öğrencilere öğretilebilecek her yeni değer ürettikleri metaforlar yardımıyla tespit edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Siyaset Eğitimi, Metafor, Öğretmen Adayları, Nitel Araştırma.

EXAMINING SOCIAL STUDIES TEACHER CANDIDATES' PERCEPTIONS REGARDING THE CONCEPT OF POLITICS THROUGH METAPHORS

ABSTRACT

One of the duties of social studies teachers in the education system to train individuals who will be politically literate in their whole lives is to teach children the basic knowledge, skills and values related to politics, and how politics is done. In order for the society to be consisted of politically conscious individuals, "Political Education" is of great importance. In order to be active citizens beneficial to the society they live in, individuals firstly need to have basic political knowledge.

Aim of the Study: The aim of this study is to identify teacher candidates' metaphorical perceptions regarding the concept of policy. It was tried to determine the metaphors the students studying at the Education Faculty have for the concept of tolerance and under which categories these metaphors fall in terms of their common characteristics.

Method: Phenomenology, a qualitative research method, was adopted in this study. As for identifying the metaphors and the themes, content analysis was used.

Data Gathering Tool: The participants were asked to complete the followings sentence: "Politics is like.....because.....". These completions that the participants provided with their own handwriting were used as the primary source of data in this study.

Participants: In selection of the participants, convenient sampling that is one of the purposive sampling methods was used. The participants of the study were 66 teacher candidates studying at the Education Faculty of Pamukkale University in the 2015-2016 academic year.

Findings: The themes related to the metaphors presented by the participants are as follows: 1- Difficulty of Politics (20 individuals, 30,30%), 2- Disliked Politics (19 kişi, 28,78%), 3- Necessity of Politics (27, 40,40%), 4- Difference of politics (11 individuals, 9,56%), 5- lots of Works of politics (13 individuals, 11,30%), 6- Talents of politics (14 individuals, 12,17%), 7- Governance (11 individuals, 9,56%), It was found that the teacher candidates who participated in the study attached creative

Turkish Studies

meanings to the concept of politics and went beyond the common definitions.

Suggestions: The metaphors revealed as a result of the study have the feature of being strong clues to determine how the concept of politics is perceived by teacher candidates. Metaphors can be used to identify students' prior knowledge related to a topic.

STRUCTURED ABSTRACT

The world is becoming more complex and interdependent in the sense of social structures, and thus, individuals need more knowledge of politics to be able to adapt to this changing world. In this respect, the primary objective of political education is to teach individuals the ability to understand, use and express views about politics, attach importance to the present and past of political life on the society, participate in democratic decision-making, and understand how political knowledge and attitudes affect societies. Individuals who are not politically literate and lack a critical perspective on issues related to politics find the political problems they encounter both when they are young and in their adulthood complex, and become afraid of politics. The contents that students should know about include how administrative organisations work, what functions each organisation fulfil, the roles of individuals who practice politics, how they are elected, citizens' duties in this election process, what duties and rights a citizen has, and the place of non-governmental organisations. For this reason, it is observed that there is a need to raise teacher candidates' awareness regarding how politics is effective in their lives today and it would be in the future. Through education, individuals learn the political structure of the country and how this structure works, and thus, become interested in politics more. It is undeniable that in Turkey, an adequate political education is not provided, a mere consumerist society is created, a generation who does not show sensitivity to the problems of the country grows up, and particularly in the period after 1980 the policies implemented in the country have influenced these issues. For this reason, the education system has an important role in educating active individuals who establish their mentalities about education and are aware of their political roles and responsibilities. In the literature, there is a limited number of studies examining the views and attitudes of social studies teacher candidates on politics (Akhan, 2011; Kuş, 2013; Kuş, 2015; Tarhan, 2015; Kuş, Tarhan, 2016). These studies report that teacher candidates' levels of political literacy are low and they do not have positive attitudes towards politics. Therefore, this study that aimed to reveal the political perceptions of teacher candidates who would educate individuals having an interest to politics in the future is thought to have a significant contribution to the area in terms of addressing the problems in this issue. The study identified the themes and justifications of the political metaphors developed by the teacher candidates who were studying their fourth year in a social studies education undergraduate program. In this way, it was aimed to reveal how the teacher candidates perceived politics. This method was used in the study since the goal was to identify the teacher candidates' metaphors that reflected their perceptions and views on politics. The teacher candidates were distributed the form

---

Turkish Studies

including a sentence with blanks: "Politics is like ..... because .....". In this method that is commonly used in studies on metaphors, it is aimed to draw an analogy with the expression "like .....", and provide a sensible justification for this analogy with the expression "because .....". The analysis and interpretation of the metaphors developed by the participants were conducted through the steps of compilation and category development, and ensuring validity and reliability. The metaphors were firstly given numbers. The forms in which more than one metaphors were used, or that were left blank were marked to be excluded from the analysis. In the second step, the topic of the metaphors, their sources, and characteristics taken as reference were analysed, and the common characteristics of the metaphors were revealed. Content analysis was performed in the analysis and interpretation of the data, and the metaphors having common characteristics were gathered under certain categories. The themes regarding the metaphors developed by the participants respectively included: 1- Difficulty of Politics (20 individuals, 17.39%), 2- Unpopular Politics (19 individuals, 16.52%), 3- Necessity of Politics (27, 23.47%), 4- Politics Involving Differences (11 individuals, 9.56%), 5- Politics Requiring Hard Work (13 individuals, 11.30%), 6- Politics Requiring Skills (14 individuals, 12.17%) and 7- Administration (11 individuals, 9,56%). It was found that the teacher candidates attributed creative meanings to the concept of politics, and went beyond the known definitions of politics. Twenty of the teacher candidates (17.39%) developed a total of 20 metaphors related to the theme "difficulty of politics". Nineteen teacher candidates (16.52%) developed a total of 19 metaphors related to the theme "unpopular politics". When the metaphors were examined, it was thought that the primary reasons that urged the teacher candidates to develop such strong metaphors (wild weeds in the field, Azrael, cactus, hawk, rotten apple cask, yelling, and enemy) were those such as the fact that politics are constantly in a fight, and thus perform wrong behaviours. Twenty-seven teacher candidates (23.47%) developed a total of 27 metaphors related to the theme "necessity of politics". When the reasons behind the metaphors such as heart, brain, lung, air, breadwinner, and mother were examined, it can be seen that politics was regarded as important and necessary by the teacher candidates. Eleven teacher candidates (9.56%) developed a total of 11 metaphors related to the theme "politics involving differences". According to the results, the metaphors of seasons and rainbow developed by the participants were natural events that occur with differences coming together and are thought to be nice in general. What the participants actually wanted to emphasise could be "If differences become a whole when they come together, different cultures and ways of life living together can be as much colourful and pleasant". Thirteen teacher candidates (11.30%) developed a total of 10 different metaphors related to the theme "politics requiring hard work". When the participants' metaphors regarding the concept of politics were examined, the most interesting finding was found to be that the teacher candidates explained politics by comparing it to concepts requiring hard work such as worker, bee, bee hive, mother and a student studying for the KPSS exam. The teacher candidates referred to the fact that there are no working hours in politics. Fourteen teacher candidates (12.17%) compared politics to tasks that require a skill under the theme "politics requiring skills". These skills

---

Turkish Studies

(e.g. riding a bike, knitting, swimming, driving, etc.) are mostly those that are difficult to acquire at first. However, when the learning process is completed and the skill is developed, it gives pleasure to the individual. This success or happiness was associated with politics by the participants. Eleven teacher candidates (9.56%) developed a total of 11 metaphors related to the theme “administration”. When their metaphors were examined, it was found that they explained politics by comparing it to individuals effective in administration or important object such as father, mother, compass, conductor, caretaker and dean. It can also be inferred that they considered “politics” and “authority” as equal. Based on the results, the following suggestions were offered: A separate course on how to teach basic knowledge and skills regarding politics and develop critical thinking skills can be given to teacher candidates in addition to the other courses they take during their undergraduate education. Besides, experimental studies can be conducted on political education in the social studies course, and in this way, students’ interest in politics can be enhanced and they can exhibit positive attitudes towards politics.

Keywords: Policy Education, Metaphor, Teacher Candidates, Qualitative Research.

GİRİŞ

Aktif vatandaş, içinde yaşadığı toplumun sorunlarına duyarlı olan, bu sorunlara kendine göre çözüm önerileri üretebilen, yaşadığı toplumdaki herhangi bir olayla ilgili görüşlerini ifade edebilen vatandaştır. Sosyal Bilgiler dersi, öğrencilerin siyasete yönelik olumlu tutumlar geliştirdiği, aktif ve etkili vatandaşlar olarak yetiştirilmesini amaçlayan, sorgulama ve değerlendirme becerilerini geliştirdikleri bir ders olarak görülmektedir. Nasıl bir toplum ve nasıl bir vatandaş yetişmesinin istendiğinin ipuçlarını, sosyal bilgiler programının anlayışında bulabilmek mümkündür. Etkili karar verme ve problem çözme becerileri gelişmiş, tarafsız olma, hiç bir dogmaya bağlı olmama, düşüncelerini bir noktaya bağlı kalmadan oluşturup ifade edebilmesi, sorgulama yeteneği gelişmiş sorumluluk sahibi vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan sosyal bilgiler eğitimi, disiplinler arası bir yapıya sahip olmasından dolayı öğrencilerin yaşadıkları toplumda ve dünyada toplumsal yaşama katılabilmeleri, güncel sorunlara ilişkin fikir üretebilmeleri için gerekli olan bilgi, beceri, tutum ve değerlerin gelişmesine yardımcı olacak nitelikte bir derstir. Bireylerin yaşadıkları topluma yararlı birer aktif vatandaş olmaları için öncelikle temel politik bilgiye sahip olması gerekmektedir. Toplumun siyasal olarak bilinçli bireylerden oluşabilmesi için “Politik Eğitim” oldukça önemlidir (Tarhan, 2015a). Geleneksel okul modelinde genel olarak öğrencilere ilk olarak okulda hangi kurallara uyacağı daha sonra toplumda hangi kurallara uyacağından bahsedilir. Ancak onlara okulda karar alma sürecine nasıl katılacağından, toplumsal alanda hangi alanlara katılması gerektiğinden, bunu nasıl yapacağından ve hangi kanallar ile yöneticileri etkileyeceğinden çok fazla söz edilmemektedir (Kuş, Karatekin, Meray, 2012).

Politik açıdan okuryazar olan bir insan, hem bilgili bir izleyicidir hem de etkili ve sorumlu bir şekilde politikayla ilgilenebilmek için aktif bir katılımcıdır (Lockyer, Crick, Annette, 2003: 36). Vatandaşların politik okuryazar bireylerin sahip olduğu tutumlar geliştirmesini sağlamak için çocukluk yıllarından itibaren bu tutumların içselleştirilmesi sağlanmalıdır. Bu noktada başlangıçta en önemli görevler aileye düşmektedir. Bireylerin aileden sonra bilinç düzeyi yüksek, haklarını bilen ve savunan, politik okuryazarlık düzeyleri yüksek olan aktif vatandaşların yetiştirileceği kurumlardan birisi de okuldur. Çocukların erken yaşlarda okul öncesi eğitim almaya başladığı ve bundan sonra eğitimin farklı kademelerde uzun yıllar devam ettiği düşünüldüğünde, okullar bilinçli

Turkish Studies

politik okuryazar aktif vatandaşlar yetiştirilmesi adına büyük bir fırsattır. Davies ve Sylvia, (2004) vatandaşlık kapsamı içerisinde en büyük zorluğun, politik okuryazarlık olduğunu ifade etmiştir. Bundan ötürü, uzun yıllar, okullarda politik konuların öğretilmesi mi yoksa öğretilmemesi mi gerektiği tartışılmış ve çocukların beyninin yıkanacağından çekinilmiştir (Kuş, Tarhan, 2015). Ancak son yıllarda gençlerin politikadan uzaklaşması ve katılımın düşmesinden dolayı (Doğanay, 2003: 47), politik süreç ve katılım bilgisinin öğretilmesi gerektiği, son zamanlarda konuşulan bir konu haline gelmiştir. Siyasal açıdan bakıldığında eğitimin en önemli işlevi, bireylerin siyasal alanda topluma katılmasıdır. Birey, aldığı eğitim sayesinde yaşadığı ülkenin siyasal düzenini, yapısını öğrenir; bu düzenin nasıl işlediğine dair bilgi sahibi olur ve bu nedenle de aldığı eğitim sayesinde siyasete daha fazla katılır (Tarhan, 2015).

Sosyal bilgiler eğitimi programının içinde yer alan vatandaşlık eğitiminin önemli bir boyutu olan politik okuryazarlığın amacı; öğrencilere yönetimle ilgili kurum ve kuruluşların çalışma prensipleri, bu kurum ve kuruluşların toplumdaki yeri ve önemi, siyaset yapan kişilerin siyasetteki rolleri, seçim öncesi ve seçim sonrası sürecin nasıl işlediği, bu seçilme işlemi sırasında vatandaşların görevleri ve bireylerin kendi özlük haklarının neler olduğu hakkında bilgi vermektir. Öğrencilerin aktif ve etkili vatandaş olmaları onlara politik süreçleri öğretmekten ve onlara farklı fikirlerin de olduğunu göstermekten geçmektedir (Ravitch, 1991: 48). Yaşam boyu politik okuryazar bireyler yetiştirmek için eğitim sisteminde sosyal bilgiler öğretmenlerinin üzerine düşen önemli görevlerden biri de öğrencilere siyasetle ilgili temel bilgi, beceri ve değerler ile siyasetin nasıl yapılacağını öğretmektir. Bu bakımdan Sosyal Bilgiler öğretmenleri aileden sonra ilköğretim öğrencilerine politik okuryazarlığa ilişkin temel bilgi, beceri ve tutum kazandıran önemli kişilerdir (Tarhan, 2015: 346).

İyi bir Sosyal Bilgiler öğretmeni öğrencilerine siyaseti anlama ve eleştiri yapabilme yeteneğini, siyaseti anlama ve kullanma yeteneğini, siyasetle ilgili bir fikir ifade edebilme yeteneğini, siyasal hayatın toplum üzerinde bugününe ve geleceğine önem verme, demokratik karar vermeye katılım, siyasal bilgi ve tutumların toplumların birbirlerini nasıl etkilediğini anlama becerilerini kazandırmalıdır. Öğretmenlerin öğrencilerinde bu becerileri geliştirmek için iyi bir politik okuryazar olması ve öğrencilerin politik okuryazarlığını geliştiren etkinlikler ile ilgili bilgi sahibi olması gerekmektedir. Araştırma bu noktada Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının siyaset ile ilgili görüşlerini ortaya koyarak geleceğin öğretmenlerinin demokratik sistemin devam edebilmesinde ne kadar etkili olabileceklerini görmeleri açısından önem taşımaktadır.

Son yıllarda çeşitli kavramlara yönelik metafor çalışmaları (öğrenci, öğretmen adayları ve öğretmenler, okul, matematik dersi, Sosyal Bilgiler dersi ve Sosyal Bilgiler öğretmeni, internet, sınıf, akademisyen, kitap okuma gibi) gerçekleştirilmektedir. Deneyimlerin tanımlanmasında ve dünyanın anlaşılmasında bireye esnek bir bakış açısı kazandıran metaforlar (Kortens, 1988) öğretmen adaylarının siyasete ilişkin, zihinsel imgelerini görüntüleme ve anlamada önemli bir “pedagojik araç” olarak kullanılabilir. Bu nedenle bu çalışmada öğretmen adaylarının kendi yaşantılarına bağlı olarak siyaset kavramına yükledikleri anlamların tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle araştırma vatandaşlık eğitiminin önemli bir boyutu olan politik okuryazarlığın önemini ortaya çıkarmak ve siyasetin öğretmen adaylarında yaptığı çağrışımların tespit edilmesi adına önemli bir yer teşkil etmektedir.

Alanyazın incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının siyaset ile ilgili görüş ve tutumlarını inceleyen çalışma sınırlı sayıda (Akhan, 2011; Kuş, 2013; Kuş, 2015; Tarhan, 2015; Kuş, Tarhan, 2016). İlgili çalışmalarda öğretmen adaylarının politik okuryazarlık seviyelerinin düşük olduğu ve siyasete yönelik olumlu tutumlarının olmadığı saptanmıştır. Bu sebeptendir ki siyasete karşı ilgisi olan bireyleri yetiştirecek öğretmen adaylarının siyasete ilişkin algılarının ortaya çıkarılmasına yönelik çalışmanın konu ile ilgili sorunları gidermede alana önemli katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Turkish Studies

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmada, İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı 4. Sınıfta öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının siyasete ilişkin geliştirdikleri metaforların temaları ve gerekçelerinin neler olduğu tespit edilmiştir. Böylece öğretmen adaylarının siyaseti nasıl algıladıkları ortaya konmaya çalışılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma desenine uygun yöntemlerden biri olan “*olgu bilim*” yöntemi kullanılmıştır. Olgu bilim (*fenomenoloji*) yöntemini kullanan çalışmaların amacı, insanların belli bir olgu (fenomen) ya da gerçeğin belirli bir yönünü tecrübe etme, yorumlama, anlama ya da kavramsallaştırmada kullandıkları farklı yolları tanımlamaktır. Bu yolla belirli bir olgu üzerinde anlayışlar ortaya çıkarılır ve bu anlayışlar kavramsal kategorilere göre sınıflandırılır (Çepni, 2010:104). Bu çalışmada öğretmen adaylarının siyaset ile ilgili algularını ve görüşlerini yansıtan metaforlar belirlenmek istendiği için bu yöntem kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmaya Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde okuyan son sınıf öğrenciler katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen aday sayısı 115'tir. Bu öğrencilerin %56,52'si bayan, %43,47'si erkektir. Katılımcıların seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubu seçilirken metafor yazmayan, birden fazla metafor yazan ya da benzetme gerekçesini yazmayan 2 öğretmen adayının formu değerlendirilmeye alınmamıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamındaki öğretmen adaylarına, “Siyaset.....a/e benzer; çünkü .....” biçimindeki eksik bırakılmış bir cümlenin yer aldığı formlar dağıtılmıştır. Metafor çalışmalarında genellikle uygulanan bu yöntemde, cümlede yer alan “... benzer” ifadesi ile bir benzetmenin ortaya çıkması, “çünkü” ifadesi ile de bu benzetmenin metafora uygun mantıklı bir sebebe dayandırılması amaçlanmaktadır. Öğrencilere bu formları doldurmaları için gerekli süre verilmiştir. Daha sonra dağıtılan formlar toplanmıştır.

Verilerin Analiz Edilmesi

Katılımcıların geliştirdikleri metaforların analizi ve yorumlanması süreci; eleme, derleme ve kategori geliştirme, geçerlik ve güvenilirliği sağlama üzere üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Önce araştırmaya katılan öğretmen adaylarının kullandıkları metaforlar numaralandırılmıştır. Herhangi bir metaforun kullanılmadığı ya da birden fazla metaforun kullanıldığı ve boş bırakılan çalışma kâğıtları araştırmadan çıkarılmak üzere işaretlenmiştir. İkinci aşamada ise ortaya konulan metaforlar metaforun konusu, metaforun kaynağı ve metaforun kaynağından atfedilmesi düşünülen özellikler bakımından analiz edilerek beraberinde metaforların ortak noktaları tespit edilmiştir. Verilerin analizinde ve yorumlanmasında içerik analizi yapılarak belli ortak özelliklere sahip metaforlar belli kavramsal kategoriler belirlenerek bu kategori başlığı altında toplanmıştır. Bu aşamada “metafor analizi” (Moser, 2000:7) ve “içerik analizi” (Yıldırım ve Şimşek, 2006:190) teknikleri kullanılarak, her metafor diğer metaforlarla olan benzerlikleri ve ortak özellikleri bakımından analiz edilmiş ve bir grupta toplanmıştır. Oluşturulan liste ve kategoriler alan uzmanı iki öğretim üyesi tarafından ayrı ayrı incelenmiş ve devamında bir araya gelinerek kategorilere son hali verilmiştir. Ayrıca elde edilen veriler örnekleme gösterilmiş ve onların onayı da alınmıştır. Böylece araştırmanın geçerliliği ve verilerin güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde öğretmen adaylarının siyaset kavramına yönelik ürettikleri metaforlar, metaforların gerekçeleri ve bu metaforların sayısı yer almaktadır. Bu bölümde “siyasetin zor oluşu”, “sevilmeyen siyaset” ve “siyasetin gerekliliği”, “farklılıkları içeren siyaset”, “çok çalışmayı gerektiren siyaset”, “beceri gerektiren siyaset” ve “yönetim” temalarına ait tablolar ve tablo yorumları bulunmaktadır. Siyasetin zor oluşu temasına ilişkin metaforlar ve gerekçeleri Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1:“Siyasetin Zor Oluşu” Temasına İlişkin Metaforlar ve Gerekçeleri

Sıra no	Cinsiyet	Temalar	Metafor	Metaforun gerekçesi	Metafor Sayısı
1	Erkek	SIYASETİN ZOR OLUŞU	İtfaiyeci	Yangınları söndürür. Xor olanı başarırlar.	20
2	Erkek		Kitap Okumak	Kitap okumak bana zor geliyor.	
3	Kız		Test Çözmek	Test çözmeyi sevmiyorum. Test çözerken zorlanıyorum.	
4	Erkek		Teknik Direktör	Takımları maçlara hazırlarlar. Takımlarının maçlarda başarılı olması için uğraşıyorlar. Zor olanı başarmaya çalışıyorlar.	
5	Kız		Samanlıkta İğne Aramak	Samanlıkta iğne ararsanız bulamazsınız. Ben siyasetle ilgili tartışma programlarını izliyorum ama anlayamıyorum.	
6	Erkek		Satranç	Her hamleni bilsen iyi olur. Satranç düşündürücü, zor bir oyundur.	
7	Kız		Labirent	Labirentler karışık oluyor. Labirentin çıkış yolunu bulmakta zorlanabilirsin.	
8	Kız		Monopoly Oyunu	Monopoly karışık ve zor bir oyun.	
9	Kız		Bulmaca	Bulmacaları çözmek zor iştir.	
10	Kız		Taş	Taş serttir onu parçalamak zordur. Siyaset de taşı parçalamaya benzer.	
11	Kız		Ehliyet	Ehliyet alma işi çok zor oldu artık.	
12	Kız		Boks Ringi	Boks kadar zor işi başarıp Ringte başarılı olmak kolay bir iş değil.	
13	Kız		Briç	Oynaması zor bir oyundur.	
14	Kız		Ayarı Bozulmuş Terazî	Ayarı bozuk terazide doğru tartım yapmak da zorlanırsın.	
15	Kız		Kar	Kar beraberinde çeşitli zorluklar getirir. Karın yağması istenmez.	
16	Kız		Oyuncu	Bir oyuncunun rolünü ezberlemesi, inandırıcı rol yapması kolay değildir.	
17	Erkek		Stronghold	Stronghold zor bir strateji oyundur. Rakibini iyi takip etmelisin. Karşıdaki oyuncunun hamlesini görebilme işidir.	
18	Kız		Ev İşi Yapmak	Ev işleri bitmez ve her gün yapmak zorundasın. Ayrıca her türlü ev işinin kendine göre zorluğu vardır.	
19	Kız		Çocuk Yetiştirmek	Çocuk yetiştirmek zor ve yorucudur. Sabır ve emek gereklidir.	
20	Erkek		Asfaltsız Yol	Asfaltsız yolda araba kullanmak çok zor olur. Böyle bir yolda araba kullanan sıkıntıya düşer.	

Tablo 1 incelendiğinde “siyasetin zor oluşu” temasında 20 öğretmen adayının (%17,39) 20 farklı metafor geliştirdiği görülmektedir. Bu metaforların geliştirilme nedenlerine bakıldığında, siyasetin öğretmen adayları tarafından zor bulunduğu görülmektedir. 6 öğretmen adayının siyaseti, ürettikleri satranç (6, Erkek), monopoly (8, Kız), bulmaca çözme (9, Kız), briç (13, Kız) ve stronghold (17, Erkek) gibi zor oyunlara; 2 öğretmen adayının da siyaseti samanlıkta iğne aramak (5, Kız) ve çocuk yetiştirme (19, Kız) metaforuna benzetmesi siyaseti oldukça zor bir iş olarak buldukları sonucunu ortaya çıkarmıştır. Öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforlara bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla metafor ürettiği göze çarpmaktadır. 20 öğretmen adayından (%17,39) 14 bayan öğretmen adayı (%12,17) 14 tane farklı metafor üretirken; 6 erkek öğretmen adayı (%5,2) 6 tane siyasetin zor oluşuna yönelik metafor üretmiştir. Sevilmeyen siyaset temasına ilişkin metaforlar ve gerekçeleri Tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2:“Sevilmeyen Siyaset” Temasına İlişkin Metaforlar ve Gerekçeleri

Sıra no	Cinsiyet	Temalar	Metafor	Metaforun gerekçesi	Metafor Sayısı
21	Erkek	SEVİLMİYEN SİYASET	Küflü Ekmek	Kimse küflü ekmeği yemez.	19
22	Kız		Tarladaki Yabani Ot	Annem tarladaki otların sebzelemimize zarar verdiğini söylüyor. Yabani otları sevmiyorum.	
23	Kız		Davetsiz Misafir	Aniden gelen misafir ev sahibini huzursuz eder. Siyaset de insanı huzursuz eder.	
24	Kız		Abim	Abim hep söz veriyor ama sözünde hiç durmuyor. Onun bu huyunu hiç sevmiyorum.	
25	Kız		Kırmızıyla turuncunun uyumu	Bu iki renk uyumsuzluk yaratır. Bu renkleri hiçbir zaman bir arada kullanmam.	
26	Kız		Azrail	Azraili kim sever ki? Azraili kim görmek ister ki?	
27	Erkek		Kaktüs	Kaktüs dikenleri yüzünden sevilmeyen bir bitkidir.	
28	Kız		Grip	Grip olmayı hiç sevmiyorum. Grip olunca kendimi çok mutsuz ve yorgun hissediyorum.	
29	Kız		Atmaca	Atmacalar yırtıcıdır, sevilmezler.	
30	Erkek		Çürük Elma Kasası	Çürük olan elmalar yenmez, alınmaz.	
31	Kız		Pişmemiş Yemek	Pişmemiş yemek yenemez, sevilmez. Çünkü lezzetli değildir.	
32	Kız		Sebze Çorbası	Sebze çorbasını sevmem.	
33	Erkek		Mantar Yemeği	Bu yemeği sevmem. Mantarla aram hiç iyi olmadı zaten.	
34	Kız		Un	Un kilo yapıyor. Hamurlu yiyecekleri yemiyorum.	
35	Kız		Yemek Yapmak	Yemek yapmayı sevmiyorum.	
36	Kız		Temizlik Yapmak	Temizlik yapmaktan nefret ediyorum.	
37	Kız		Bağırarak	Bağırarak konuşmak beni yoruyor. Bağırarak insanları sevmiyorum.	
38	Kız		Yağmur	Islanmayı sevmiyorum.	
39	Kız		Düşman	Kim düşmanını sever ki?	

Tablo 2 incelendiğinde “sevme” temasında 19 öğretmen adayının (%16,52) 19 farklı metafor geliştirdiği görülmektedir. Üretilen bazı metaforlar siyaset açısından ağır olarak nitelendirilebilecek anlamlar taşımaktadır. Üretilen bu metaforlardan küflü ekme, tarladaki yabancı ot, azrail, kaktüs, çürük elma kasası, düşman... gibi olumsuz anlam taşıyan metaforlar öğretmen adaylarının siyasete karşı olumsuz bakış açısına sahip olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Siyasetin Gerekliliği temasına ilişkin metaforlar ve gerekçeleri Tablo 3’te sunulmaktadır.

Tablo 3:“Siyasetin Gerekliliği” Temasına İlişkin Metaforlar ve Gerekçeleri

Sıra no	Cinsiyet	Temalar	Metafor	Metaforun gerekçesi	Metafor Sayısı
40	Kız		Halı	Evlerimizde halılarımız olmazsa ayaklarımız üşür.	
41	Kız		Kalp	Kalp vücudumuzun önemli bir organıdır. Kalbimizde rahatsızlık olursa ölebiliriz.	
42	Erkek		Beyin	Beyin ölürse vücut felç olur. Beyin vücudun her organına emirler verip vücudun ayakta durmasını sağlar.	
43	Kız		Aşı	Hastalıklardan aşı yapılarak korunabiliriz.	
44	Erkek		Baraj	Barajlar olmasaydı su sıkıntısı çekerdik.	
45	Erkek		Bakteri	Bazı bakteriler yararlıdır bazı bakteriler zararlıdır, hastalık yapar. Ama ekolojik açıdan bakterilere de ihtiyaç vardır.	
46	Erkek	SİYASETİN GEREKLİLİĞİ	Pilot	Uçağın uymasını sağlar. Pilotlar olmazsa uçaklar uçamaz.	
47	Erkek		Aile Reisi	Bir ailede aile reisi olmazsa o aile bir araya zor gelir.	
48	Erkek		Bankam	Bankam olmasaydı para biriktiremezdim. Para biriktiremeseydim yeni bilgisayarımı alamazdım.	27
49	Erkek		Benzin	Babam arabaya benzin almayınca arabasız gidiyoruz gezmeye.	
50	Kız		Anne-bebek ilişkisi	Anne bebeği için önemlidir. Bebeğe süt verir. Birbirlerini görmezlerse çok üzülürler.	
51	Erkek		Aspirin	Başım ağrıdığı zaman aspirin veriyor annem. Baş ağrım geçiyor.	
52	Erkek		Kitapların İlk Sayfası	Kitapların hepsinde ilk kısımlarda yazılar ve resimler bulunur. Her kitapta vardır.	
53	Erkek		Kurallar	Her yerde kural var. Kurallar toplumsal düzeni sağlar.	
54	Kız		Akciğer	Nefes almamızda görevli bir organdır. Akciğer olmasaydı nefes alamazdık.	
55	Erkek		Değnek	Anneannemin ayakları sakat, değneksiz yürüyemiyor.	
56	Kız	Hava	Hava her yerdedir. Yaşamak için hava almamız şart.		

57	Erkek	Google	Googlesız bir dünya olamaz artık. Siysetsiz bir dünya da olmaz.
58	Kız	Olmazsa Olmaz	Siysetsiz ülke yönetilmiyor. Siyaset yapılmalıdır.
59	Kız	Ekmek	Ekmek olmadan yemek yiyemeyiz. Siyaset olmadan toplumsal yaşamın bir kısmı eksik kalır.
60	Erkek	Su	Susuz ve siysetsiz hayat olmaz.
61	Kız	Anne	Bir ailede anne olmazsa o ailede az sevgi olur. Bir ülkede de siyaset mutlaka olmalıdır.
62	Kız	Aşk	Ne onla olur ne onsuz olur.
63	Erkek	Soba	Isınmamız için gerekir.
64	Erkek	Para	İstedğini almak için paranın olması gerekir. Televizyondaki konuşmaları anlamak için siyasetle ilgili bilginin olması gerekir.
65	Erkek	Bilgisayar	Bilgisayarda her türlü ödevimizi araştırabiliyoruz, oyun oynuyoruz. Bilgisayardan vazgeçemem.
66	Kız	Güneş Gözlüğü	Yazın gözlük takmazsam güneş beni rahatsız ediyor.

Tablo 4 incelendiğinde “siyasetin gerekliliği” temasında 27 öğretmen adayının (%23,47) 27 farklı metafor geliştirdiği görülmektedir. Geliştirilen metaforlara bakıldığında kalp, beyin, ekme, su, anne, hava vb. metaforlarla siyasi hayatın gerekli olmasıyla ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu kategoriye giren metaforların; öğretmen adaylarının hayatlarını devam ettirebilmek için gerekli olan ihtiyaçlarından oluştuğu görülmektedir. Bu tema altında yer alan metaforlarda siyasetin önemi ve gerekliliğinin yanında siyasetin hayatımızda olmazsa olmaz bir unsur olarak kabul edildiği vurgulanmaktadır. Siyasi farkındalığı olan bireyleri öğretmenlerin yetiştireceği göz önüne alındığında öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlar oldukça manidardır. Buna bağlı olarak katılımcıların siyasetin gerekliliğine ilişkin olarak belirgin bir farkındalığa sahip olduğu da söylenebilir. Farklılıkları içeren siyaset temasına ilişkin metaforlar ve gerekçeleri Tablo 4’de sunulmaktadır.

Tablo 4:“Farklılıkları İçeren Siyaset” Temasına İlişkin Metaforlar ve Gerekçeleri

Sıra no	Cinsiyet	Temalar	Metafor	Metaforun gerekçesi	Metafor Sayısı
67	Erkek	FARKLILIKLARI İÇEREN SİYASET	Mevsimler	Siyasette de farklılıklar oluyor. Nasıl her mevsim insana farklı hisler ve güzellikler verirse farklı görüşler de insana farklı anlayışlar gösterir. Mevsimler hayata ayrı bir tat katar kimse mevsimlerin farklı olmasından ötürü huzursuzluk çıkarmaz her mevsime uyumlu olarak hareket etmeye çalışır.	11
68	Erkek		Dansçı	Siyasetçiler kendi istedikleri gibi davranabiliyorlar.	
69	Kız		Aile	Her ailenin kendine göre terbiyesi vardır. Siyasette de böyledir. Her partinin anlayışı farklıdır.	

70	Erkek	Bukalemun	Bukalemunda çok çeşitli renkler var. Siyasette de çok farklı görüşler var.
71	Erkek	İzmir'in Havasına	İzmir'de hava güneşliyen aniden yağmur yağabilir. Havası farklıdır İzmir'in.
72	Kız	Gökkuşağı	Çünkü 7 farklı renk var. Siyasette de farklı düşünen insanlar var.
73	Erkek	Bukalemun	Siyasette her an her şey değişebiliyor. Siyasette farklı düşünceler esastır.
74	Kız	Bukalemun	Siyasetçiler sürekli partilerini değiştiriyorlar. Bireylerin düşünceleri zamanla değişebilir.
75	Kız	Gökkuşağı	Birçok farklı renkleri var. Her renk birbirinden güzel. Hepsi bir arada olunca daha güzel oluyor.
76	Erkek	Eğitilmiş kişi	Eğitim seviyesi yüksek bireyler statü olarak toplumda hep farklıdır.
77	Kız	Kral Tacı	Tacı takan kişi farklı biri olmuştur artık. Her istediğini yapabilir.

Tablo 4'deki veriler incelendiğinde, 11 öğretmenin (%9,56) Farklılıkları içeren siyaset teması altında 8 farklı metafor geliştirdiği görülmektedir. Bu metaforların farklılıkları bir arada tutan unsurlardan üretilmiş olması dikkat çekicidir. Bu temaya yönelik geliştirilen metaforların gerekçeleri ele alındığında, öğretmen adayları açısından siyaset kavramının farklılıkların bir arada olmasına yönelik bir çağrışım yaptığı söylenebilir. Gökkuşağı metaforunda gökkuşağında 7 farklı renk bulunmaktadır. Bu farklı renkler birbiriyle uyum içinde dışarıya hoş bir görüntü vermektedir. Siyaset de tıpkı gökkuşağı gibi farklılıklara saygı duyularak huzurlu ve düzen içinde yaşamasını sağlamak için bir araçtır. Öğretmen adaylarından bir tanesi (67, Erkek) siyaseti mevsimler metaforuna benzetmiş ve gerekçe olarak farklı mevsimlerin olduğuna ve bu farklılıkların ayrı bir güzellik kattığına dikkat çekmiştir. Bu gerekçe ile öğretmen; kendinden farklı düşünen insanları anlama, onların düşüncelerine saygı gösterme ve çatışmaların bu farklılıklara saygı duyulması gerçeğinin topluma ayrı bir güzellik katacağına vurgu yapmıştır. Çok Çalışmayı gerektiren siyaset temasına ilişkin metaforlar ve gerekçeleri Tablo 5'de sunulmaktadır.

Tablo 5: "Çok Çalışmayı Gerektiren Siyaset" Temasına İlişkin Metaforlar ve Gerekçeleri

Sıra no	Cinsiyet	Temalar	Metafor	Metaforun gerekçesi	Metafor Sayısı
78	Erkek	ÇOK ÇALIŞMAYI GEREKTİREN SİYASET	Arı Kovanı	Kovanın içinde bir sürü arı var. Her arının da bir görevi var, o da çalışmak. Siyasette bir sürü parti var. Her partinin de görevi var. Bu görevde başarılı olmak için gece-gündüz çalışıyorlar.	13
79	Erkek		İşçi	İşçiler çok çalışırlar.	
80	Erkek		İşçi	Hep çalışmak zorundalar.	
81	Kız		Fabrika	Fabrikalar gece gündüz çalışırlar.	
82	Kız		Arı	Siyasette başarılı olmak için çok çalışmak gerekli.	
83	Erkek		Karınca	Siyasette başarılı olmak için karıncalar gibi çok çalışmak lazım.	
84	Erkek		Arı Kovanı	Siyasetçiler de arılar gibi çok çalışıyorlar.	
85	Erkek		Annem	Annem çok çalışıyor. İş yükü fazla.	

Turkish Studies

86	Kız	Fabrika İşçisi	Fabrika işçileri sürekli çalışıyor. Siyasetçiler de sürekli çalışmak zorundalar.
87	Kız	KPSS'ye Hazırlanan Öğrenci	Bu sınav çok önemli. Çok çalışıyorum bu sınava.
88	Erkek	Anne	Annelerin çok işi var. Hep çalışırlar. Rahat rahat oturmazlar.
89	Kız	Arı	Siyasetçilerin gecesi gündüzü yok. Sürekli çalışıyorlar.
90	Kız	Karınca	Siyasetin içine girdin mi sürekli çalışman gerekli.

Tablo 5'deki veriler incelendiğinde, 13 öğretmen adayının (%11,30), “Çok çalışmayı gerektiren siyaset” temasına ilişkin toplam 10 farklı metafor geliştirdiği görülmektedir. Öğretmen adayları ürettikleri metaforlar aracılığıyla siyasetle ilgilenmenin çok zaman aldığına ve siyasetin belli bir mesai saatinin olmadığına değinmişlerdir. Genel olarak metaforlar incelendiğinde; siyasetin çok çalışmayı gerektirdiğini ve siyasetin içinde olan bireylerin iş yükünün fazlalığını ön plana çıkaran (işçi, arı, karınca) gibi metaforların olduğu görülmektedir. Beceri gerektiren siyaset temasına ilişkin metaforlar ve gerekçeleri Tablo 6'da sunulmaktadır.

Tablo 6: “Beceri Gerektiren Siyaset” Temasına İlişkin Metaforlar ve Gerekçeleri

Sıra no	Cinsiyet	Temalar	Metafor	Metaforun gerekçesi	Metafor Sayısı
91	Erkek	BECERİ GEREKTİREN SİYASET	Jenga Oyunu	Üst üste koyulan tahtalardan bir tahtayı bile düşürmeden çekebilmektir siyaset. Üstün beceri ister.	14
92	Kız		Örgü	Örgüde becerikli bir kişi çok değişik kazaklar, bebek kıyafetleri, battaniyeler örebilir.	
93	Kız		Şarkı Söylemek	Sesin güzelse seni dinlerler.	
94	Kız		Araba Kullanmak	Araba kullanmak zor ama keyif vericidir.	
95	Kız		Bisiklete Binmek	Binmeyi öğrenmek zordur ama çok eğlencelidir.	
96	Kız		Tiyatro	İnsanlar tiyatrodaki kendi yeteneklerini göstermeye çalışır. Yetenek de her insanda olmuyor.	
97	Erkek		Tiyatro	Tiyatro becerisi herkeste bulunan becerilerden değildir. Herkes tiyatrodaki rol alamaz, etkili rol yapamaz. Herkes siyasetçi de olamaz.	
98	Erkek		Ressam	Herkesin resim kabiliyeti olamaz. Bir ressam yaptığı güzel resimleriyle herkesi etkiler.	
99	Kız		Kek Yapmak	Herkesin yaptığı kek kabarmaz.	
100	Kız		Yüzmeyi öğrenme	Çünkü zor ve sabır isteyen bir iştir.	

101	Kız	Bisiklete binmeyi öğrenme	Zor ama eğlencelidir.
102	Erkek	Motosiklet Kullanmak	Başta zordu ama alışınca çok keyif aldım.
103	Kız	Bisiklete binmek	İlk başta bisiklet kullanmak kolay değildir. Önce korkmuştum sonra alıştım.
104	Erkek	Bisiklete binmek	İlk başlarda binmeyi öğrenmek zordu.

Bu temada 14 öğretmen adayının (%12,17) toplam 10 metafor geliştirdikleri görülmektedir. Metaforlar incelendiğinde en sık tekrar edilen metaforun “bisiklete binmeyi öğrenme” olduğu görülmektedir. Bu metaforun geliştirilme nedenlerine bakıldığında, öğrencilerin zorlu bir süreç sonunda bisiklet sürmeyi öğrenip bundan mutluluk duydukları görülmektedir. Bu zorluk ve sabır sonunda elde edilen becerinin getirdiği mutluluk siyaset metaforuyla bağdaştırılmıştır. Siyaset kavramına yönelik öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforların ortak noktalarına bakıldığında en dikkat çeken bulgu öğretmen adaylarının siyaseti sabır, beceri ve zor bir iş olarak görmesidir. Yönetim temasına ilişkin metaforlar ve gerekçeleri Tablo 7’de sunulmaktadır.

Tablo 7:“Yönetim” Temasına İlişkin Metaforlar ve Gerekçeleri

Sıra no	Cinsiyet	Temalar	Metafor	Metaforun gerekçesi	Metafor Sayısı
105	Kız	YÖNETİM	Babam	Babam bizim evi yönetir. Herkesin ne yapması ya da yapmaması gerektiğini söyler. Onun sözünden çıkmayız. Baba figürü bir otorite göstergesidir.	11
106	Kız		Ranza	Bazen ranzanın 1. Katında yatarsın bazen de 2. Katında yatarsın. 2. Katında yatarsan 1. Kattakine hükmedersin.	
107	Erkek		Pusula	Yönümüzü bulmamıza yardımcı olur. Pusulalar yönümüzü bulmamızda bizi yönlendirirler.	
108	Erkek		Çoban	Koyunları idare eder. Koyunların nereye gideceğine karar verir.	
109	Erkek		Anne-Baba	Onlar bize bakar. Evin içindeki ve dışındaki işleri düzenler. Çocukları için birer otoritedir.	
110	Kız		Orkestra Şefi	Orkestrada bulunan enstrümanlardan biri yanlış nota çalsa ya da eksik nota çalsa ahenk bozulur. Şefin görevi bu ahengi sağlamaktır. Şef o orkestrada bir otoritedir.	
111	Erkek		Koyun	Başında çobanı olmadan ne yapacağını bilemez. Koyunları yöneten biri olmalı.	
112	Kız		Bakıcı	Çocuklar kendi kendilerine bakamazlar. Bir bakıcıya ihtiyaç duyarlar.	
113	Kız		Dekan	Fakültelerin belli bir düzen ve işleyişte olmasını sağlar. Otoritesini kullanarak fakültesi için kararlar alır.	
114	Erkek		Annem	Evde herkese ne yapması gerektiğini söyler. İşleri organize eder.	
115	Erkek		Apartmanın Yöneticisi	Bir apartmanın her türlü işiyle ilgilenir. Apartmanı yönetir.	

Tablo 7’deki veriler incelendiğinde, 11 öğretmen adayının (%9,56), “Yönetim” temasına ilişkin toplam 11 farklı metafor geliştirdiği görülmektedir. Geliştirilen metaforların gerekçelerine bakıldığında çatışmayı, kargaşayı engellemek ve toplumda bir düzenin kurulması için bir otoritenin gerekliliği üzerine açıklamalar yapılmıştır. Yönetim temasına ilişkin olarak öğretmen adaylarının ürettikleri metaforların ortak özellikleri şu şekilde özetlenebilir: Siyaset, hem toplumun siyasi kurumlarında hem de günlük hayatın her yerinde bulunmaktadır. Siyasetin amacı toplumda çeşitli fikir ayrılıklarını azaltarak bütünlüğü ve düzeni sağlamaktır.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmaya katılan 20 öğretmen adayının (%17,39) “siyasetin zor oluşu” temasına ilişkin olarak toplam 20 metafor geliştirdiği görülmektedir. Üretilen metaforlar öğretmen adaylarının düşüncelerinde siyasetin zor bir iş olarak algılandığını göstermektedir. Öğretmen adayları tarafından geliştirilen metaforlardan satranç, briç monopoly ve strongholdun geliştirilme nedenlerine bakıldığında bu oyunların zor ve düşünme gerektiren stratejik oyunlar olarak belirtildiği görülmektedir. Öğretmen adaylarının toplumdaki siyasal sistem hakkındaki tutum, düşünce ve algıları ülkenin siyasal sisteminin zor ve strateji gerektiren bir alan olduğunu göstermektedir. Siyasetin içerdiği konuların anlaşılması ve siyasete ilginin az olması konuların zorluğundan çok anlatım dilinin soyut olmasındandır. Kullanılan dilin soyut olması siyasetin anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Öğretmen adaylarına göre ülke yönetiminde aktif rol oynamanın zor bir iş olarak algılandığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan 19 öğretmen adayının (%16,52) “sevilmeyen siyaset” temasına ilişkin olarak toplam 19 metafor geliştirdiği görülmektedir. Öğrencilerin geliştirdikleri metaforlara bakıldığında sevilmeyen siyaset temasına yönelik olarak kadın öğretmen adaylarının 15 tane metafor, erkek öğretmen adaylarının ise 4 tane metafor ürettiği göze çarpmaktadır. Üretilen metaforlar incelendiğinde öğretmen adaylarını böylesi ağır metaforlar (tarladaki yabancı ot, Azrail, kaktüs, atmaca, çürük elma kasası, bağırma ve düşman) kullanmaya iten nedenlerin başında siyasetçilerin sürekli kavga halinde olması ve bunun bir sonucu olarak siyasilerin yanlış tavırlar sergilemesi bireylerin haklarına saygılı temiz bir siyasetin yapılamaması gibi nedenler olduğu düşünülmektedir. Metaforların bireylerin tecrübelerini, bakış açılarını, geçmiş yaşantılarını ve toplum yapılarını yansıttığı düşünüldüğünde (Bargh&Bandrollar, 1996) 80 sonrasında yaratılan baskıcı ve çalkantılı toplumsal iklimde büyümüş olan birçok anne babanın bilerek ya da bilmeyerek, isteyerek ya da istemeyerek çocuklarının siyasetle ilgilenmesinin önüne engel olarak çıkması, siyasetin sadece erkeklerin işi olarak yansıtılması genç nüfusun siyasete karşı olumsuz tutum sergilemesine neden olmuştur. Ozankaya (1966) üniversitesi öğrencileri ile yaptığı çalışmada, öğrencilerin çoğunun siyaseti “erkek işi” olarak gördüğü sonucu ve Dursun (2007)’nin Ortaöğretim Gençliğinin Demokrasi Düşünceleri adlı çalışmada kız öğrencilerde siyasete karşı ilgisizliğin daha belirgin olduğu sonucu ile Tarhan (2015)’in Öğretmen Adaylarının Politik Okuryazarlığa İlişkin Görüşleri adlı çalışmada kız öğretmen adaylarının siyasete ilgisinin erkek öğretmen adaylarından daha az olduğu sonucu araştırmanın bulgusuyla örtüşmektedir.

Araştırmaya katılan 27 öğretmen adayının (%23,47) “siyasetin gerekliliği” temasına ilişkin olarak toplam 27 metafor geliştirdikleri görülmektedir. Kadın öğretmen adaylarının 11 tane (%9,56), erkek öğretmen adaylarının 16 tane (%13,91) metafor geliştirdiği ve üretilen metafor sayılarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Geliştirilen metaforlardan kalp, beyin, akciğer, hava, aile reisi ve anne gibi metaforların geliştirilme nedenlerine bakıldığında, siyasetin öğretmen adayları tarafından son derece önemli ve gerekli bulunduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının siyaseti sevmemelerine ve siyaseti zor görmelerine karşın siyaseti önemsemeleri, siyaseti gerekli görmeleri dikkat çekici bir durumdur. Siyasetin zor oluşu ve sevilmeyen siyaset adlı temalarda kadın öğretmen adaylarının erkeklerden daha çok metafor üretmesine karşılık siyasetin gerekliliği konusunda kadın

Turkish Studies

öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarının ürettiği metafor sayısına yakın sayıda metafor üretmeleri kadın öğretmen adaylarının toplumsal hayatta siyasetin gerekliliği konusunda olumlu tutumlara sahip olduğunu göstermektedir. Tarhan (2015)'in *Children and Politics: The Mental Images of Primary Education Children About The Concept of Politics* çalışmasında ilköğretim öğrencilerinin siyaset ile korkuyu bağdaştırıp akıllarına getirmelerine rağmen siyaseti önemsemeleri, siyaseti gereksiz görmemeleri bulgusuyla örtüşmektedir. Tarhan, Gedik (2015)'in *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin İyi Vatandaş Karakterine Yükledikleri Anlamlar* adlı çalışmasında araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu iyi vatandaşın siyasi bilgiye sahip olması (f=269, %339) gerektiğini düşünmektedir. Akhan (2011) "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Politika Bilimine Yönelik Eğilimlerinin Belirlenmesi" adlı çalışmada öğretmen adaylarının politik konuları yakından izleyen, sosyal bilgiler öğretmenlerinin politika konularını bilmesi gerektiğini düşünen fakat buna karşılık öğretmen adaylarının, siyasi partiye katılmak, aday olmak, siyasi yazılar yazmak, devlet yönetiminde yer almak gibi durumlara sıcak bakmadıkları sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmaya katılan 11 öğretmen adayının (%9,56) "farklılıkları içeren siyaset" temasına ilişkin olarak toplam 11 metafor geliştirdikleri görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının ürettikleri mevsimler be gökkuşağı metaforları farklılıkların bir araya getirilmesi ile oluşturulan ve genel olarak bu haliyle hoş bulunan doğa olaylarıdır. Katılımcıların aslında vurgulamak istediği şu olabilir: "Nasıl ki farklılıklar bir araya geldiğinde uyumlu bir bütün oluyorsa, farklı kültür ve yaşam biçimlerinin bir arada yaşaması da bir o kadar renkli ve güzel olmaktadır." Öğretmen adaylarına göre de birbirini tanıma ve anlama isteğinin, birbirinin düşünce ve inançlarına hoşgörü ile bakılması siyasetin daha güvenli bir ortamda yapılacağı, toplumun huzurlu ve daha yaşanılır olmasını sağlayacaktır. Farklılıklar bir arada yaşamaya engel değildir. Farklı görüşlere sahip insanlar da barış içinde bir arada yaşanabilir. Şahbenderoğlu, (2010) çalışmasında, bir toplumdaki mevcut farklı kültürler çerçevesinde bir arada barış ve huzur içinde yaşamının koşulları arasında çok kültürlülük, insanın doğası ve barışı, farklı kültürlerle sahip kişilere saygı için hoşgörünün olması için insanlarda empati duygusunun geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan 13 öğretmen adayı (%11,30), "çok çalışmayı gerektiren siyaset" temasına ilişkin olarak toplam 10 farklı metafor geliştirdiği görülmektedir. Siyaset kavramına yönelik katılımcıların geliştirdikleri metaforlar incelendiğinde en dikkat çeken bulgu öğretmen adaylarının "siyaset"i işçi, arı, arı kovanı, anne ve KPSS'ye hazırlanan öğrenci gibi çok çalışmayı gerektiren kavramlarla benzeşim kurarak açıklamış olmalarıdır. Öğretmen adaylarının bu metaforları kullanma gerekçeleri incelendiğinde ise "işçi, arı, arı kovanı, anne ve KPSS'ye hazırlanan öğrenci nasıl çok çalışmayı temsil ediyorsa öğretmen adaylarında da siyasetin emek ve çok çalışmayı gerektirdiği algısının olduğu görülmektedir. Bu yargıdan yola çıkılarak Öğretmen adayları ürettikleri metaforlar aracılığıyla siyasetin belli bir mesai saati kavramının olmadığına değinmişlerdir.

Araştırmaya katılan 14 öğretmen adayı (%12,17) "beceri gerektiren siyaset" teması altında siyaset kavramını beceri gerektiren işlere benzetmiştir. Çoğunluklu bu beceriler başlangıçta öğrenilmesi zor olan (bisiklet sürme, örgü, yüzmeyi öğrenme, araba kullanmak vb.) işlerdir. Ancak öğrenme süreci tamamlanıp beceri geliştiğinde kişiye inanılmaz bir mutluluk verir. Elde edilen başarı ya da mutluluk ödülü siyaset ile bağdaştırılmıştır. Siyasette başarılı ve etkili rol oynayan bireyler yetiştirmek eğitim sürecinde kolay değildir. Yapıcı bir siyasetçi kimliğine sahip siyasetçilerin artmasıyla toplumda huzur ve barış ortamı oluşacaktır. Polat ve Kültür (2009) lise öğrencileriyle yaptığı çalışmasında öğrenciler siyasi liderlerin vizyonluk özellikleri ile ilgili olarak sorumluluk alma becerisi, yeni fikirler üretebilme becerisi ve risk alma becerisine; yönetsel becerileri ile ilgili olarak da problem çözme becerisi, olayları kavrama becerisi, katılımcı ve demokratik yönetim becerisi, analiz becerisi, planlama becerisi, yöneltme (yönlendirme) becerisi ve koordinasyon becerisine sahip olmasını bekledikleri ortaya çıkmıştır.

Turkish Studies

Araştırmaya katılan 11 öğretmen adayının (%9,56) yönetim temasına ilişkin olarak toplam 11 metafor geliştirdikleri görülmektedir. Siyaset kavramına yönelik katılımcıların geliştirdikleri metaforlar incelendiğinde en dikkat çeken bulgu öğretmen adaylarının “siyaset”i baba, anne, pusula, orkestra şefi, bakıcı ve dekan gibi yönetimde etkili olan kişilerle benzeşim kurarak açıklamış olmalarıdır. Öğretmen adaylarının bu metaforları kullanma gerekçeleri incelendiğinde ise “baba, çoban, dekan..vb nasıl bir otoriteyi temsil ediyorsa ve birilerini yönetiyorsa devlet de aynı şekilde vatandaşları üzerinde benzer bir etkiye sahiptir” algısının olduğu görülmektedir. Bu yargıdan yola çıkılarak “siyaset” ile “otorite”yi aynı gören bir değerlendirmeye de karşılaşılmaktadır. Kuş (2015) Sosyal Bilgiler Eğitimi alanından 60 öğretmen adayı ile yaptığı çalışmada Politika nedir? ve Politik okuryazarlık nedir? sorusundan yola çıkılarak öğretmen adaylarının politikaya yükledikleri anlamlar tespit edilmeye çalışılmıştır. 8 öğretmen adayı politika kavramını, güç, otorite gibi kavramlarla ilişkilendirmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarından birisi (68, Erkek), siyaseti bukalemuna; diğer öğretmen adayı ise (77, Kız), siyaseti kral tacına benzetmişlerdir. Üretilen metaforların gerekçelerine bakıldığında öğretmen adaylarının otoriteyi elinde bulunduranların bu gücü, kendi çıkarları doğrultusunda kullanabilecekleri ve istediklerini yapabilme gücünü elinde bulundurduklarına dair bir endişeye sahip oldukları görülmektedir. Öğretmen adayları “otorite”nin tehlike yönüne dikkat çekmektedirler.

Öneriler

Araştırma sonuçlarından hareketle aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının lisans eğitimleri sırasında aldıkları derslere ek olarak siyasete yönelik temel bilgi ve becerilerin nasıl kazandırılacağına ve eleştirel düşünme becerilerinin nasıl geliştirileceğine dair ayrı bir ders eklenebilir.
- Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerle siyaset eğitimine yönelik deneysel çalışmalar yapıp öğrencilerin siyasete karşı ilgilerinin artırılmasına ve siyasetle ilgili olumlu tutumlar sergilemelerine yardımcı olunabilir.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, A. A. (2006), “siyasal kültür ve sosyal sermayenin karşılaştırılması: Türkiye için bazı çikarsamalar”, *Akdeniz Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12, 162-187.
- Akhan, O. (2011). *Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının politika bilimine yönelik eğilimlerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Bargh, J. A. &Barndollar, K. (1996). *Automaticity in action: Theunconscious as repository of chronicgoalsandmotives*. In P. M. Gollwitzerand J.A. Bargh (Eds.), (457-481). New York: GuildfordPress.
- Çepni, S. (2010). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Trabzon: Akademi Kitapevi.
- Doğanay, A., Çuhadar, A. ve Sarı M. (2007). Öğretmen adaylarının siyasal katılımcılık düzeylerine çeşitli etmenlerin etkisinin demokratik vatandaşlık eğitimi bağlamında incelenmesi. *Educational Administration: TheoryandPracticeWinter2007, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Sayı: 50, s:213-246, Ankara
- Dursun D., (2007). *Ortaöğretim gençliğinin demokrasi düşünceleri (Kurşunlu ve Bayramören örneği)*. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara.

- Hague, R. , Harrop, M. (2014). *Siyaset bilimi*. Ankara. Dipnot Yayınları.
- Kuş, Z. (2013). Sosyal Bilgiler İçin Çoklu Okuryazarlıklar. Politik Okuryazarlık ve Aktif Vatandaşlık. (Edt. Ebru Gençtürk, Kadir Karatekin) içinde s.208-229. Ankara. Pegem Yayıncılık.
- Kuş, Z. (2015). Political literacy status of pre-service social studies teacher. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, Volume: 177, 22 April, 197–202.
- Kuş, Z. , Tarhan, Ö. (2015). Political education in social studies classrooms: a perspective from Turkey. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*. 12 (3), 464-483.
- Kortens, M. (1988). Metaphor in Education, <http://researcharchive.vuw.ac.nz/handle/10063/1767> Retrieved from: 12. 03. 2015.
- Lockyer, A., Crick, B., Annette, J. (2003). *Education for Democratic Citizenship. Issues of Theory and Practice*. USA: Ashgate Publishing Limited.
- Moser, K. S. (2000). Metaphor Analysis in Psychology-Method, Theory, and Fields of Application. Forum: Qualitative Research.
- Polat, C. , Külter, B. (2009). Potansiyel genç seçmenler gözüyle siyasal ürün (siyasi lider) özellikleri: lise öğrencileri üzerine bir araştırma. *Akademik Araştırmalar Dergisi*, Sayı: 40, s.149-182.
- Ravitch, D. (1991). *Democracy: What it is and how to teach it*. Social Studies. Copyright Clearance Center.
- Tarhan, Ö. (2015a). Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının politik okuryazarlığa ilişkin görüşleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 3, Sayı: 9, Mart 2015.
- Tarhan, Ö. (2015). *Children and politics: the mental images of primary education children about the concept of politics. Education in the 21st Century: Theory and Practice*. (ED. Koleva, I., Efe, R., Atasoy, E., Kostova, Z. B.) içinde s. 345-359. Sofia: St. Kliment Ohridski University Press.
- Tarhan, Ö. , Gedik, R. (2015c). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin İyi Vatandaş Karakterine Yükladıkları Anlamlar. 5. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi (USBES V), 28-30 Nisan, 2016, Denizli.
- Tarhan, Ö. (2015d). Eğitim ve Bilim. Eğitimin Siyasi Temelleri. (Edt. Fatma Susar Kırmızı, Nil Duban) içinde s. 137- 166. Ankara. Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

- Tarhan, Ö. (2016). “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Siyaset Kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Aracılığıyla İncelenmesi / Examining Social Studies Teacher Candidates' Perceptions Regarding the Concept of Politics Through Metaphors”, *TURKISH STUDIES - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, Volume 11/19 Fall 2016, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.10034>, p. 873-890.